

УДК: 130.2+37.02

Бланка КУДЛАЧОВА
Blanka Kudláčová

Trnava University (Slovakia)

**ЦЕНТРАЛЬНО-ЄВРОПЕЙСЬКЕ
ТОВАРИСТВО З ФІЛОСОФІЇ
ВИХОВАННЯ (CEUPES)¹**

Авторка даного огляду як одна з засновниць CEUPES презентує основні ідеї та коротку історію товариства, започаткованого 2011 року. Його діяльність спрямована на об'єднання взаємодії фахівців з різних гуманітарних наук і представників суспільства, які зацікавлені спільно тематизувати актуальні проблеми виховання і навчання в країнах Центральної Європи. Практична діяльність товариства передбачає наступне: визначення можливостей використання філософії виховання у формуванні мислення студентів в університетах, обмін думками та ідеями з сучасних проблем освіти у регіоні, взаємодію редакцій наукових часописів, організацію міжнародних наукових конференцій. Авторка інформує про діяльність провідних осередків товариства, результати його міжнародної співпраці та презентує перспективи діяльності CEUPES.

Ключові слова: *Центрально-європейське товариство з філософії виховання, філософія виховання, освіта, педагогіка, міжуніверситетська співпраця, CEUPES.*

2011 року на педагогічному факультеті Карлового університету в Празі було засновано Центрально-європейське Товариство з Філософії Виховання (CEUPES), яке є репрезентативною організацією, що об'єднує фахівців з філософії виховання в регіоні Центральної Європи і знаходиться у Празі. Товариство є важливою платформою, що відкриває простір і можливості для зустрічі, дискусій, спільної діяльності фахівців у даній царині. Його ініціаторами і засновниками були: професорка Анна Гогенова і доцент Надежда Пелцова з Празького університету, а також доктор Іржі Поспішл з Університету Палацького в Оломоуці (Чехія), професорка Бланка Кудлачова і доцент Андрій Райський з Трнавського університету (Словаччина) та габілітований доктор Славомир Штобрін і доктор Марцин Василевські з Товариства Філософської Педагогіки ім.

¹ Переклад з словацької Др. Наді Бізової (Трнавський університет, Словаччина)

Б. Ф. Трентовського (Польща). Президенткою спільноти була обрана Надежда Пелцова.

Заснування CEUPES було наслідком довготривалого усвідомлення певної дезорієнтації в царині освіти, з одного боку, а, з іншого - вічна цінність виховання і можливості його визначення в контексті традиції європейського мислення. Як засновники, ми усвідомлювали тогочасну фрагментарність постмодерного плюралістичного мислення, а також редукцію цінності лише до просвітницької парадигми раціональності та ефективного діяння, які вважаємо за проблемні. Тому, з нашої точки зору, необхідно обмірковувати онтологічні, епістемологічні та етичні основи європейської культури, виховання і навчання та критично переосмислювати їхні зміни в умовах суспільства знань. Окрім розвитку традиції модерної науки сьогодні потрібна також критична реконструкція інших джерел європейської духовності, грецької турботливості про мислення (*logos*) і християнського інтеріоритету.

Цілі і характеристика CEUPES

Мета CEUPES – “створити організаційну платформу для зустрічі фахівців з різних гуманітарних наук і представників суспільства, які зацікавлені спільно тематизувати актуальні проблеми виховання і навчання в країнах Центральної Європи” (Статут, п. 3, абз. 1). Суспільство має намір сприяти трансформації та гуманізації громадянського суспільства, формуючи простір для філософської рефлексії проблематики виховання і навчання в сучасному суспільстві знань.

Іншою метою товариства є поглиблене розуміння суспільних явищ, наукових досліджень та цілеспрямований діалог щодо проблем виховання і навчання, цінностей, міжлюдських й міжпоколінних відносин та їх специфічних форм в окремих країнах Центральної Європи, в яких товариство прагне об'єднаними зусиллями допомогти у вирішенні даних проблем. Ми також маємо на меті шукати спільні цінності, на яких заснована виховна і навчальна традиція в окремих країнах Центральної Європи, та розвивати можливості міжкультурного і міждисциплінарного діалогу.

Виходячи з сутності програмних положень, CEUPES проголошує курс на плюралітет концептуальних засад окремих досліджень, взаємний діалог, що веде до підтримки і розвитку духовної творчості. Товариство прагне до розуміння специфіки центрально-європейського культурного регіону шляхом поєднання наступних моментів:

- зустрічі східно-європейської інтелектуальної спадщини з західно-європейськими джерелами континентальної мудрості;

- позитивного внеску відмінностей та специфік окремих державних і національних оптик, присутніх в центрально-європейському просторі;
- поваги до різноманітності і відрізнення в душі турботливості і відповідальності за долю іншої людини;
- відношення на основі філософії виховання у формі співбуття та діалогу, а не конфронтації різних підходів і поглядів.

Діяльність SEUPES вмотивована та інспірована певним розумінням філософії виховання, яка розглядається:

- в сократівському душі як ядро самотньої філософії;
- як «голос волаючого в пустелі» посеред гомогенізуючих та деперсоналізуючих тенденцій сучасної освітньої культури;
- у взаємній залежності філософії та виховання, відношення яких внутрішньо структуроване: педагогіка потребує ґрунтовної філософсько-парадигмальної бази, а філософія водночас (як «турботливість про душу») мусить бути поєднана з практикою виховання.

У програмних положеннях SEUPES визначені також й практичні цілі і можливості конкретних дій. Передусім, це - пошук і знаходження можливостей, як використати філософію виховання у формуванні мислення сучасних студентів в університетах та розвивати в них сенс філософського погляду на власну спеціалізацію; створення центрально-європейської платформи філософії виховання із спільними дослідженнями, проектами, конференціями, стажуванням аспірантів та обміном викладачів; пошук і реалізація конкретної співпраці на основі вже закладених і діючих інституцій філософії виховання в країнах центрально-європейського регіону, враховуючи академічні заклади, дослідницькі та освітньо-виховні організації й редакції наукових часописів.

Активність і діяльність SEUPES з часу заснування

Починаючи з 2011 року, в суспільстві особливо активізувалися провідні осередки товариства, що презентують його засновників, зокрема це – кафедра громадянського виховання і філософії педагогічного факультету Карлівського університету в Празі, кафедра педагогічних студій педагогічного факультету Трнавського університету в Трnavі і польське Товариство Філософської Педагогіки ім. Б.Ф.Трентовського. Були організовані конференції у Празі (2012, Чехія), Смоленіцах (2013, 2016, Словаччина), Лодзі (2014, Польща) та Варшаві (2016, Польща); почала формуватися більш широка мережа філософів виховання шляхом залучення також представників з інших країн, наприклад, Німеччини

та України. Минулого року була встановлена співпраця з філософами виховання з Італії та країн колишньої Югославії, тобто географічної області країн колишньої Австро-Угорської монархії та деяких сусідніх держав. Активізації відносин і співпраці сприяють також робочі дослідницькі або педагогічні обміни в рамках програми Erasmus+, або через укладені двосторонні договори між університетами.

Важливою платформою, яка створює простір для дискусії та пошуку власної спеціалізації в царині філософії виховання, виступають наукові часописи, присвячені філософії виховання в окремих країнах, наприклад, такі, як: *Paideia a Paidagogos* (Чехія), *Kultura i wychowanie* (Польща), *Філософія освіти. Philosophy of Education* (Україна). Крім взаємного збагачення через публікацію в згаданих часописах, тут є також можливості для співпраці в області інтернаціоналізації їхніх редакційних рад.

2016 року двоє заступників CEUPES (професор Кудлачова і доктор Рибак) були запрошені на конференцію *Philosophy of Education Society of Great Britain* (PESGB), яка щорічно організовується в Оксфорді і участь в якій беруть представники з усього світу. Іншим проявом діяльності та потенційної співпраці того року було подання наукового проекту, спрямованого на дослідження проблем філософії виховання в країнах Вишеградської четвірки (були залучені Польща, Чехія, Словаччина та Україна). На жаль, проект не отримав фінансової підтримки з Вишеградського фонду. Сьогодні у процесі прийняття знаходиться проект, спрямований на вивчення проблем морального виховання за участю Німеччини, Чехії, Словаччини, Польщі, який був поданий у рамках грантової системи ЄС.

Проте, ймовірно, найбільш значним досягненням в контексті співпраці CEUPES буде наукова монографія за редакцією Б. Кудлачової та А. Райського «*Education – Philosophical and Historical Reflection*» («Освіта: філософська та історична рефлексія»), яка презентуватиме розуміння філософії виховання представниками 15 країн Центральної, Південної та Південно-східної Європи і має вийти друком у поточному році у видавництві Peter Lang Publisher. Публікація стане презентацією інтелектуальної спадщини в царині філософії виховання та історії виховання в даному географічному просторі та сприятиме власній самоідентифікації в предметних галузях. Стосовно інших планів повідомляю, що готуємось до міжнародної конференції у Празі (травень, 2017) з назвою «Logos у вихованні, мистецтві і спорті»; потім до міжнародної конференції у Варшаві, яку організує Товариство Філософської Педагогіки у співпраці з CEUPES у 2018 році, та до міжнародного симпозіуму, спрямованого на «зустріч двох світів» у розумінні педагогіки – традиційного континент-

тального та англо-саксонського, що відбуватиметься у Смоленіцькому замку в 2019 році.

При написанні цього коротенького огляду усвідомлюю, що за шість років від заснування CEUPES завдяки плідній співпраці відбулося багато цікавих подій і починів, що засвідчують доцільність заснування товариства. Його успіх залежить і ґрунтується на колегіальних і дружніх стосунках, які є найкращою платформою для формування товариства, його ідентичності та виконання своїх цілей і місії. Це важливо і потрібно в сучасному світі науки і освіти, тому що, як влучно зазначає один з членів CEUPES доктор Рибак, *«цікаво, що сьогодні більше уваги приділяється організації освіти і науки, ніж їх суті ...»*

Blanka Kudlačova. Центрально-европейское общество философии воспитания (CEUPES)

Автор данного обзора, как одна из основательниц CEUPES, представляет основные идеи и краткую историю общества, основанного в 2011 году. Его деятельность направлена на объединение взаимодействия специалистов из разных гуманитарных наук и представителей общества, заинтересованных совместно изучать актуальные проблемы образования в странах Центральной Европы. Практическая деятельность общества предполагает следующее: определение возможностей использования философии воспитания в формировании мышления студентов в университетах, обмен мнениями и идеями по современным проблемам образования в регионе, взаимодействие редакций научных журналов, организацию международных научных конференций. Автор информирует о деятельности основных центров данного общества, результатах его международного сотрудничества и раскрывает перспективы деятельности CEUPES.

Ключевые слова: Центрально-европейское общество философии воспитания, философия воспитания, образование, педагогика, междууниверситетское сотрудничество, CEUPES.

Blanka Kudláčová. Central European Society for Philosophy of Education (CEUPES)

The author of this review as one of CEUPES founders presents basic ideas and short history of the Society, which was founded in 2011. Its activity aims at integration of the specialists' interaction from different humanities and members of society who are interested in cooperation in educational studies in Central Europe. The practical activity of the Society includes: identifying the possibility to use the philosophy of education in formation of students' thinking in universities, exchange of views and ideas on contemporary problems of education in the region, cooperation between editors of scientific journals, organization of international scientific conferences. The author informs on the activities of the leading centers

of the Society, results of international cooperation and presents the prospects of CEUPES activity.

Keywords: *Central European Society for Philosophy of Education, philosophy of education, education, pedagogics, university cooperation, CEUPES.*

Бланка Кудлачова – професорка педагогічного факультету Трнавського університету (Словаччина).

E-mail: blanka.kudlacova@truni.sk

Blanka Kudláčová – Dr., Professor of Trnava University in Trnava, Faculty of Education (Slovakia).

E-mail: blanka.kudlacova@truni.sk